

Xalq şairi Rəsul Rzaya həsr olunub

İdrakın məhsulu, -
fikrin uçuşu;
varlıqların qaçışı;
Köks qəfəsinə sığmaz,
Çırpınar, çırpınar
əngin səmalar umar.
Sonra da Yerə enib
Fəsil-fəsil, ilbəlil
Qərinələr boyunca, illər boyunca,
Ellər boyunca, sərhədlər boyunca.
Səadət soraqlar, fərəh varaqlar,
Bir insan oğlunun adına tapınar.

* * *

İnsan - əzəli torpaq, sonu torpaq.
Mən torpağam söyləyən - özü torpaq,
Sonda qurumuş yarpaq.
Açılan sabahlara
Nur xislətli ortağ,
Bu sabahlar yol gedir üfüqlərdə.
Mən həmişə yoldayam,
Ümüddəyəm, diləkdə,
İnam dolu,
iman yolu,
inanc qollu
ürəkdəyəm, ürəkdə.
Ürəklərdə yer alan,
Üfüqlərə yol salan
Ey insan oğlu, insan,
Mən səndən danışımam,
Talanın köksümlə
Sənə qucaq açırım.

* * *

İndisə nöqtə.
Tək bircə...
İkicə-üçcə...
Söz deyə bilsəm,
Kükürəyən eşqimi çözü bilsəm...
Bilərəm ki,
Dövlətimdir, varımdır.
Rəsul Rza adlı şair, -
ustadımdır,
O həqq, -
nəqşi cahandır.

* * *

Anar da qardaşımdır.
Ustaq atamla yaşdı,
Böyük qardaşım da
səninlə yaşdı.
Anam,
Nigar anadan üç yaş kiçik,
Ondansa səkkiz övlad böyük.
Qardaşlar bol, -
səkkiz idik,
Səni qardaş bildim, -
Doqquzuncu olaraq seçdim.
Anar,
Ədəbiyyatımızın ağsaqqalısın,
Dünyaca
Tanınırsan, məşhursan.
Ən öncə sədrimsən,
Özəl sən,
özəl sən,
baş bilənmisən.
İltimasım var, -
əsirgəmə...
Xeyir-dua ver;
Yazdığım rekvizim önəmli olsun,
Sənin də ovqatın
daim fərəhlə dolsun.
Qoy o, zaman-zaman oxunsun,
Əbədilərin,
ölməzlərin ruhu
Başım üstə daim dolansın.
Sənə artıq nə deyim,
Sən ki, haldan halısın,
Zamanlarca bu xalqın
Yaddaşında qalansın.
Qoy
Cana gəlsin sözlərim sətir-sətir,
Ustadın
Həyatından fraqmentlər birbəbir.

* * *

İnsan silüetləri -
Açıq dumanlıqlar içində,

Açıq dumanlıqlar -
qovurcuqlar içində.
Qovurcuqlar -
Açıq səma içində,
Açıq səma -
Qalaktikalar içində.
Əbədi axımda əbədi məkanlar,
Əbədi zamanlar
Əbədi aylar, ulduzlar
Axıb hara gedirlər? -
Məkansız məkanlara,
Bizim də yer gəlməmiş onların arasında,
Mən də, sən də, o da,
Biz də, Siz də,
Onlar da, -
Əbədi uçuşda.
Bəs əməl uçuşu, məslək uçuşu!?



Ötkəm fikir,
Önəm mövqə,
Sərt çaldırış.
Qranit kəsər, -
Ölməz əsər,
Kövrək ürək, -
Səbr üzər...

Bəs,
Nigar ANA necə dözər?
Necə dözər ayrılığa
Səbri batman Anar bala?
Boy... Anar da burdadır ki...
Boz dumanlıqlar nədir ki...
O da zirvədədir,
Əzəmətli, nəhəngdir,
Ustad Rəsula fəxarət
Ər oğlu, ər kişidir.
Əl edirəm onlara
Dilimdən qopur nida -
Uğurlar olaaa..!
Sizdən sonra qalanlara
Salamlar olaaa..!
Deyirəm, və heyrət edirəm;
Mənim burda nə işim!?
Mən ki əzəldən bəxti kəm olmuşam,
İqbalı-nugun doğulmuşam.
Kim oxuyub yazdığımı?
Kimin dodağına kəpənək uçuşlu
Təbəssüm tək qonmuşam.
Tanrı dilinin açarlığı məndən qaçaq.

FRAQMENTLƏR

PANORAM POEMA

Amal uçuşu, ideal uçuşu!?
İnsanlığa xidmətdə insan uçuşu, -
Əbədi arzusu, əbədiyyət vürğusu.
İnsan silüetləri karvan-karvan,
Ötüb keçir zamanlar üstündən,
Məkan üstündən.
Səslənir qitələr üstündən
şəhərlər üstündən.
Dəniz-dəniz, çaylar-çaylar
Səs ucalır ellər, obalar üstündən.

Bu ki, Eynşteyndir,
Bunlar da, -
Şekspir, Dostoyevski,
Lütfi Zadədir,
Bəs o uca taxtların uca yerində
Silüetləri görünən? -
- Aha, bizim Nizamidir,
Nəsimimiz, Sabirimizdir,
Əqidə, qeyrətimiz, hünərimizdir.
Odur ha, o görünən əbədiyyət yol-
çumuz;

İnamında, fikrində
Yenilməyən kökümüz,
Bizim ala gözlümüz, -
Ustad Rəsul Rzamız,
Öz bağımız, öz tarlamız,
Bicarəvü-bixanımanımız
Övliya Fizulimiz.
Ustad, səfərin hara,
Uğurun hara?
Toxunmasın ayağın daşlıqlara.
Bu səmavü uçuşla
Bağrımızdan qoparaq
Yol açdın aydınlıqlara.
Sərt gedişinlə,
Kövrək qayıdışınla
Nur saçdın qaralıqlara.
Sən ki bizim idin, bizimləsən,
İndisə bəşəriyyətin,
Cəmiyyətin,
Siniflərin,
Birliklərin.
Nəsillərin dünyasında
İncisən.
Hamıdan birincisən.
Siluetin aydın görünür mənə; -
O boy-buxun,
Dərin baxış,
İti çaxış,
Ağır duruş.

Havalanıb söz hövsərləmək -
Məndən uzaq,
Kiminsə qolundan tutmaq -
Mənə yasaq.
Bəs hansı əməllə,
İdeal həqiqətlə
İstiqlal savaşında görünməklə
Bu zirvədə mən də varam?
Yoox..., burda təsadüfi adamam.
- A bala, bu sənə, -
O yanına gələnsən?
Öz nəğməni ötdünmü,
Özünü təsdiq etdinmi?
Göyçayda nə var, nə yox,
Nar bağına baxan var?
Muzeyimi yaratmışız -
Gələn var?

Dilimiz nə yerdədir,
Yenə siyasilər dəbdədir?
Ala danaya baxdılar,
Xəstə qıza baxan yox;
Yenə belədir?
- Ustad ondan bətərdir;
Cinsi bəlli olmayan cəmiyyət,
Mələk xislətli rüşvət,
Oliqarxlar məmləkəti, -
Yiyəsizlik səltənəti.
Milyarderlər, milyonçular, -
Harınlaşmış talançılar.
Ayaq altı sürüklənən, -
Şərəf və ləyaqətlər,
Qazilər,
Dilançilər,
Çırpınan millətçilər, -
Müxalif qüvvələr...
- Həəə...
Yadıma düşdün... Əkbər...
Nigarinin çayını içən sinədəftər.
Mənimlə şəkil çəkdirən sərsər...
- Anar müəllim,
Zarafatından qalmırsan,
Kişidən ayıbdır.
- Rəsul,
Bu, sənin. Rənglərimdən,
Mənimlə romanımdan yazıb,
Sıralarımıza qatılıb.
Prezident təqaüdü?...
Ayə kiri,
Gözlə gələn ili.
- Anar, incitmə bu gənc qocanı,
Sözünü eşit, qurtar canını,

A bala, ötən vaxtda
"Vaxt var ikən" deyibən
Zəhmətə qatlaşdın?..
İstedadına inandın?
Güvəncin kimə oldu?..
Nələr yazdın, nələr pozdun,
Yuxusuz gecələr qaldın?..
- Ustad, yazdım, pozdum,
Güvənc, - özüm oldum.
Ustad, mən burada neynirəm?
Sizlər hara, mən hara?..
Cavabım yox bu suala.
- Oğul, bura əbədlər məskəni.
Cənnət yaratdığımız xülyadır,
Cənnət-məkan buradır.
- Ustadlar,
Əbədiyyət yolunda sizlərə uğur ola!..
Açdığımız yollarda mənim də izim qala;
- Arzusunu bildirir Anar;
Biz o qədər aydıniq,
Nadanlara hardan qana,
Köksə sığmaz nəğməmiz
İrsimiz də bir qala.
Bu Əkbər qardaşım da
Gələcəyə səs sala,
Deyə, -
Bizlər qədər olduq
Qalanlara salam qala.
Mirzə Cəlil, Sabirim, -
Satıramız, - qəzəbim.
Nəsimim, - "dünya duracaq deyil"
Deyən ulu hünərim...
Fizulim, - "Heyrət, ey büt..."
Nidasında böyük kədərim
- deyə -
Rəsulun saçın tel-tel dağıtdılar, -
Bizdən uzaqlaşdırdılar,
Buludlar arxasına bülənd oldular.
- Ay Danabaş millətim,
"İntelligent" qeyrətim,
Yenə həmin "millimiz"
Milli məclisimiz,
Türkcülüyün üç formulu -
Dildə əzbərimiz.
Qarabağ əskiyimiz,
Zillətlər qismətimiz.
Ax, of, yorğanı üstündən çəkilən mil-
lətim
Uca xaqanlıqdan enən millətim...
Rəsulun ala gözündən
Karvan-karvan sellənib yaşlar gedir,
Sinəsində çəkilməz çarpaz çatlar gedir.
Böyük kəder, - qəlb üzər, - deyə
Ustadın fikrini azdırmaq istədim, -
Ona belə söylədim;
- Ustad, Müşfiqi görürsənmi?..
Büzmədodaq, kövrək oğul idi,
Şeirində saf niyyət noğul idi.
"Ah bu uzun sevda yolu", -
Nə tez başa çatdı?
Ürək dağınydı "Qızılgül olmayaydı".
Saçı ağ örpəkli Şahdağım
Vurğunlu bulaqlarım
Ötdü bu yoldan
İki müdrikin dilində səsləndi;
"Ayrılarımı könül candan, -
Azərbaycan, Azərbaycan"
Telli sazın pərdəsində
Havalandı ötən çağlar, -
"Düz ilqarlı bizim dağlar".
Filosofdu Cavidimiz.
Qoruya bilmədiniz.
İçimizi yandırır
Kor Ərəbin ağısı,
Səməndər tək odlanı
Əsrimizin Səyavuşu,
Bizlərə qucaq açıb
Onun polad ağusu,
Hanı o alp ərənlər,
Dünyaya mənəm deyənlər,
Hanı "Dədə Qorqud harayı",
Hanı Babəkimin
Qılınc çalan qolları?...
Şah Xətai hökmü
Baş komandan şəstində,
Savaş, - deyə kükürəyir
Gücüm də, qeyrətim də.
- Oğul, -
"Dilindədi həqiqətin böyüyü" -

(Davamı 6-cı səhifədə)

(Əvvəli 5-ci səhifədə)

Yadda saxla
Bu acılı,
Şirinli,
Noğullu,
Qəndli nəsihəti,
Öyüdü.
Sularımız axar gedər, -
Dərdli,
Nisqilli,
Lilli,
Qurdlarımız ulasın, -
İstiqlal həsrətli.
İnamınızı üzüməyin,
İman dilimizdə.
Misri qılınc çəkilib,
Tüfəngimiz tətikdə,
"Yaşamaq olarmı inam olmasa"
"Bu nəğmə ruhumdan qoparmı, bil-
məm"
Yel qanadlı qazilərimiz olmasa?...
2020-də əsgərlər, -
Ər oğlu ərlər,
Qazilər səngər-səngər,
Təyinatlılar birər-birər
Düşmənin başına od ələdilər.
"Bir ANA,
İki oğul, -
O da ulu,
Bu da ulu", -
Dedi Türkiyə.
Pakistan həmrəy oldu
Bu elliyə, birliyə.
Siyasilər heyrət qaldı
Oğuz köklü dirliyə.
O ki qaldı Mirzə Cəlil Sabirə,
Hüseyn Cavid Müşfiqə...
Ruhları dolanır başımız üstə,
Aramızdadır, arayın, tapın
Sonra da başınız üstə qaldırın;
Aydınlanacaq nur tək aləmlər.
Bayrağımızda üç rəngli ideal;
Əbədi olsun qazanılan istiqlal,
Və bir də o ay parçası hilal!

* * *

Ötsün yenə nəğməm.
Nə ola...,
Yaxşı ola,
Yamacında dincələm;
Rəsul məktəb, -
Sən öyrədən,
Mən öyrənən.
Rəsul yolu, -
Çiçək dolu, sənət yolu.
Rəsul sözü, -
Tanrı dili.
Rəsul - ədaləti sökmək işiq,
Rəsul - bəşər sözü, bəşər özü.
Bahar - bahar
Dil qoxusu,
İl qoxusu,
Qərinələr yavrusu,
Əsrlərin qan yaddaşı.
Rəsul - ər kişi, ərən kişi,
Əzənlərə örnək kişi,
Ezop kişi, müdrik kişi,
Kədə, inam nişanəli
Zülfuqarı dilində -
Əli hünərli.
Rəsul -
Sərbəstində - imperator
Ürəklərin fətehi,
Budur onun süslü talehi.
Rəsul - torpaq,
Rəsul - ürək,
Rəsul - həyat,
Rəsul - millət əhli,
Nəsrənidir,
Tərcaidir,
Zamanlara sığmayan
Kövnü zəmindir -
Məmləkətimdir.
- Ay bala, öydüyün bədi,
Xar olarsan, əbədi.
Qoy,
"Ağırlaşsın yükü fikrin,
Təzələnsin qanı şeirin".
Mən, -
Sabaha açılan pəncərəyəm,

Açılmasam ölərəm.
El üçün yaşayan,
Yanan kəslərdənəm,
Bəlkə də birinciyəm.
Anar mənə deyir ki,
Əbədiyaşarlar anımına getmişdim...
- Bəli ustad, mən də ordaydım,
Heykəlləmiş Əli Kərim də,
Səmədli Əli də,
Coşqun İsgəndər də.
Ustad,
Adını daşıyan muzeyin
ədəbi evimizdir,
Anar söyləmiş olar, -
Qibləmizdir;
Görüşlər,
Tədbirlər,
Anımlar,
Xatirələr,
Şeirlər.
Ötülməmiş nəğmələr.
Bizimlədir, bizimdir,
Şeirimizin ocaq evi
Doğma muzeyimizdir.
Xatırlanır burda Məmməd xan kişi,
-
Ədalətli, qeyrətli.

Ərənlər, ay ərənlər,
Bağın gülün dərənlər.
Bu da Rəsul süfrəsi; -
Göz tutarı əsərlər.

Budağı,
Tut əyibdir budağı.
Sənət sözlüyüdür
Rəsul Rza budağı.

Qızılgül olmayaydı,
Ləçəklər solmayaydı.
Rəsul-Nigar cütlüyü
Ülviyyə aynasıydı.

Yaşıl çəmənin uzununu,
Çoban, qaytar quzunu.
Sizi kim unudar
Aylar, illər uzununu.

Əziziyəm bu çağlar,
Çaylar daşar, hey çağlar,
Ürəyimdə hər zaman
Nisqil adlı ney çağlar.

Ağlaram, ha ağlaram,
Sözüm bulud, yağaram.

FRAQMENTLƏR

PANORAM POEMA

Tapşırırdı nöqərlərə, -
Sizlər evdə olmayanda
Açarsa qapınızı oğullarım,
Alnından atan, -
O kəs mənə hünərli.
Xatırlanır Anarın Nigar anası
Rəfibəylilər soyunun o nadir sonası...
Ala gözlünün həsrətli, bircəsi.
Bir də... Bir də ki,
Anarın "Sizsiz"liyi,
Sükut qəribliyi,
Payız gerçəkliyi.
Və
bulud yüklü yağış həsrəti.
- Ustaq, yormayım Sizi,
Gedim olumumla, qalımımla
Məşğul olum şeir təsərrüfatımla.
- Yaxşı yol...
Oğul, uğurlar ola!..
Yoluma varıram.
Və yuxudan ayılıram.
Qalxıram yerimdən birtəhər,
Açılır üzümə aydın bir səhər.
Aydın səmələr,
Uzaq üfqlər
Çiçək səhərlər,
Yasəmənələr, nərgizlər,
Səltənətlər,
Ölkələr,
Məmləkətlər,
Türk dilli ellər
Salamına gəlsin,
Şərəfinə çələnglər hörsün.
Göyçayın xan çınarları
Əyilib əlindən öpsün,
Qədəminə xəzəllər səpsin.
Şeirimizin yeni nəslə
Əlahəzrət sözə and içib,
Sözdən şeirlər çəkib
Ruhuna pay ötürsün.
Əbədilər eşqilə,
Nurlu səhərlər həvəs ilə,
Ustad şeirinin dililə havalanaydım,
Adına ölməz dastan qoşaydım.

* * *

Əsrlər səfə dursun,
Küləklər əsə, dursun.
Millət üçün yaşayan
Ölməz, - əbədi dursun.

Bu Nəsimi döngəsi,
O - Rəsul Rza küçəsi.
Unutmam, göz önündə, -
Nizami məqbərəsi.

Sinəm folklor çeşməsi
Ustaq deyib saxlaram.

Ustad,
İnsan hər dərdə dözər,
Ayaqsız sürünər, qəzər.
Gəc gərmişlə var ikən
Sözlərsənə qənd əzər.

* * *

Bir sərgi salonu istədin, -
Verdilər, -
Keçmişindən,
İndisindən, gələcəyindən asıb
Tablo ilə bəzədin onu.
Ordan bizə boylandı Novruzəlimiz
Məmməd həsən əmimiz,
Bir də...
Cordano Brunonun külü,
İnkvizisiya tonqalının dili.
Bəs neyləsin
Göydə pəmbə buludlar,
Sərhədləri bağlı
O taylı, bu taylı
Ellər, obalar.
Təbrizə, Şuşaya -
Ünvanlanan soraqlar.
Dərdin bu deyildimi!?
Sorağın - düyün düşüb,
Səsim, sözüm - bənd kəsib.
Xəbər gəlir Cənubdan, -
Təbrizim tətikdədir.
Kəsilsin başın üstədən
İnsan fəryadları,
Ruh ağrıları.
Körpülər, buludlar üstündən,
Dənizlər, çaylar üstündən,
Ölkələr üstündən
Fələkət buludları.
Səslənsin sözüm, ustad,
Dinlənsin bəşər, ustad.
Nəğmə kimi ötəydin,
Bir sözümdən öpəydin.
Zirvə keçidlərində
Səninlə görüşəydin.

Yenilik - özəl məramın,
Azadlıq - əldə sükanın.
Sənin söz böyüklüyün
Mənim əzəl məkanım.

Dənizləri ötə-ötə,
Zəmiləri biçə-biçə.
Sözümüzün çəkisi
Söylənir ölkə-ölkə.

* * *

Vədə yetdi...
Ürək dindi
Könül əsdi,
Səs titrədi;
- Mən öləndə nəşimi
Qaldırın buludlardan yuxarı, -
Dedin,
Həm də...
"Ən dərin dəryalar da
Sahillərin çəmbəri içində", -
Söylədin.
Gedirik, gedirik, ustad,
Darısqallığı yara-yara,
Mənəviyyat azadlığına
Yol açıraq qala-qala.
İstəyin bu deyilmə?
Sözünün baş hərfi
Uca səsi.
Son nəfəsi,
Vuruşların qalib səsi, -
Sənin ərkanın.
Sənin ədəbin, sənin ünvanın,
Böyüklüyün - ulu xaqanım.
Zərurəti dərk etməyincə
Qanad açacağıq,
Uçacağıq biz.
Daşlıqlardan keçə-keçə,
Ardınca gələn insanlar, -
Şairlər,
Ədiblər,
Alimlər neçə-neçə
Haq səslə deyir,
Deyə cək;
- Ustad, bu yolda bayraqdarsan
Başımız üstə əbədi varsan.
Zülmətləri yara-yara
Çıxarıq aydınlıqlara.
Nur övladı, nur olmuşuq,
At belində doğulmuşuq.
O, bizim gərəyimiz,
Halal-hümmət çərəyimiz.
Hərəkət - varlıq, inam,
Demək, -
Var oğlu, vardır insan.
Ölümsüzdür - hər nə varsa, -
- Hərəkət varsa.
Uzaq qalaktikalar,
Sonsuz məkanlar
Yer qənimizdəki okeanlar,
Hər nə var; -
Hərəkət varsa, -
Əbədiyyətin təsdiqi var.
Hər şey axmada, -
Buludlar axmada,
Küləklər axmada.
Uzaq səmalarda
Günəş axmada,
Ulduzlar axmada.
Ustad,
Sən də onların arasında.
Bax,
Nigar da onlardır.
Gözəllər gözəli Dilbər də
Anar da arxanızda.
Gedən cismimizdir,
Qalan ruhumuz
Ruhunla zamanlara,
Məkanlara varan sən.
Axtaran sən,
Arayan sən, -
Həmişə səfərdəsən.
Ruhunla qəlbimdəsən.
Ayağının altında, -
Tarixin hər döngəsi
Keçmişdən gələcəyə,
Gələcəkdən indiyə keçid alır.
Eşidilir Rəsulun ayaq səsi,
Heyran edir hər bir kəsi.
Üzüyün qiyməti çövhərindədir,
Şairin dəyəri xislətindədir.
Qaşınla,
Cövhərinlə,
Xislətinlə
Söz süfrəmə xoş gəldin,
Sözümə tac,
Qəlbimə avaz gəldin.

(Davamı var)

Əkbər ƏLİOĞLU